

มองมุมใหม่

การบริหารธุรกิจอย่างยั่งยืน

■ ดร.รุธิร์ พนมยงค์

อย่างที่ทราบกันคือคุณเห็นว่า ในปัจจุบันนี้ มีแบบจำลองการบริหารธุรกิจอยู่จำนวนมาก ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจ คือ ในแต่ละ model มักจะพยายามทำให้ธุรกิจนั้นๆ สามารถแข่งขันได้ ไม่ว่าจะเป็นการเชิงประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการ หรือการควบคุมต้นทุนในการจัดการ

model หนึ่งที่น่าสนใจและกำลังถูกผ่านสถานะอยู่ในขณะนี้ คือ **การบริหารธุรกิจที่ยั่งยืน** ซึ่งไม่ได้เป็น model ใหม่ เพียงแค่เป็นอีกมุมมองในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งก็รู้ๆ กันอยู่แล้ว ถ้าเราอยู่ในโลกของทุนนิยม บริษัท/ธุรกิจจะมีหน้าที่ในการทำผลกำไรให้กับผู้ลงทุน โดยต้องพยายามทำผลกำไรให้มากที่สุดและอย่างต่อเนื่อง

แต่ปัญหาที่เราพบคือ ถ้าเราทำกำไรมาก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม การเติบโตของธุรกิจก็จะมีขีดจำกัด

ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น ?

ก็เป็นเพราะว่า ปัจจุบัน ตัวธุรกิจเองแม้ว่าอยากที่จะทำกำไรให้ได้มากที่สุดก็ตาม แต่ก็จะถูกบีบบังคับ อ้อม ไม่ว่าจะเป็นด้วยกฎหมายต่างๆ ทั้งในส่วนของกฎหมายแรงงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดของเสียทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนของบริษัทโดยตรง

แค่มายได้เดือนใจของบริษัทการบริการแบบยั่งยืนเช่นนี้ ผมกลับเห็นว่า จะเป็นการสร้างโอกาสให้กับตัวองค์กรเองมากกว่า หมายความว่า ถ้าบริษัทเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้นำ ทั้งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จะเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขัน เพราะว่า จะสามารถเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางธุรกิจได้

การสามารถเปลี่ยนแปลงหรือจำกัดให้เป็นโอกาส ทำให้มีคู่แข่งน้อยลง เป็นผู้นำตลาด เพราะกฎระเบียบต่างๆ จะมีบริษัทอื่นๆ ไล่ปฏิบัติตาม แต่เราจะสามารถบริหารงานได้มากกว่า เพราะมีกลไกการบริหารที่โลกกว่ากฎระเบียบบังคับไว้

เช่น ถ้ามองลักษณะของธุรกิจข้ามชาติเวลาอยู่ในประเทศแม่ จะต้องดำเนินนโยบายตามบริษัทแม่อยู่แล้ว ทั้งในด้านของนโยบายสิ่งแวดล้อม ด้านแรงงานสัมพันธ์ เมื่อมาดำเนินธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนา สิ่งที่เราพยายามทำก็คือ สามารถลดระเบียบหรือจำกัดต่างๆ นานาลงมาก เพื่อจะปลดต้นทุนของบริษัท

การที่บริษัทมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในด้านการค้า สามารถนำจุดอ่อนเป็นจุดขายในประเทศกำลังพัฒนา ในขณะเดียวกัน ก็สามารถดำเนินการภายใต้แรงกดดันของหน่วยงานของรัฐ ของผู้บริโภคที่อยู่ในประเทศแม่ ที่ต้องการบริโภคสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และมีความเป็นธรรมต่อสังคม

มีความเป็นธรรมต่อสังคม เป็นอย่างไร ?

ในมุมมองของผมเห็นว่า จะไม่มีการใช้แรงงานเด็กในการผลิตสินค้า หรือการที่ผู้ที่ทำงานในบริษัทจะรู้สึกเหมือนนับว่า ตนเองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของบริษัท ทำให้พนักงานมีความรู้สึกผูกพัน และเป็นการสร้างความจงรักภักดีรูปแบบหนึ่ง

แนวคิดนี้ไม่ใช่แนวคิดใหม่ เพียงแต่มุมมองที่ถูกนำมาใช้จะเป็นมุมมองที่แตกต่าง ซึ่งปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในภาครัฐที่เรามองว่าประเทศจะพัฒนาได้นั้น ควรจะมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐ แต่การที่จะทำได้ ภาคเอกชนมีส่วนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจหลักการการบริหารธุรกิจอย่างยั่งยืน การไม่เอาวิเศษเอาเปรียบแรงงานของตน ซึ่งเป็นสิ่งที่หมดยุคไปแล้ว

สำหรับแนวคิดนี้ เป็นเป็นที่ยอมรับในประเทศตะวันตกมากขึ้น และมีมีการแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย แต่สำหรับผมเอง สิ่งที่ธุรกิจไทยควรจะต้องให้ความสำคัญควรจะเป็นอย่างแรก ก็คือการรับเอา model ใหม่ๆ โดยไม่ได้มองถึงขนาดของขนาดตนเป็นหลัก ซึ่งลักษณะของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ จะเป็นการรับโมเดลแบบของ

มองมุมใหม่

reactive คือ รับรู้แล้วค่อยปรับตัว

ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป คือ กลุ่มประเทศ ทั้งสองอยู่คนละขั้วกันของวงการพัฒนาประเทศ ประเทศตะวันตกจะรู้ก่อนแล้วว่าต้องการอะไร เพราะผ่านกระบวนการพัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาแม้ว่าจะรู้บ้างสิ่งที่ไม่ใช่ส่วนเบ็ดเตล็ดของระบบ สำหรับประเทศของตะวันตกโลก แต่ก็ไม่สามารถจะเลือกกันได้ เพราะถูกบีบจากกลุ่มผู้บริโภคในประเทศพัฒนาแล้ว ที่ตลาดส่วนใหญ่จะอยู่ใน ประเทศตะวันตกทั้งสิ้น

ผู้บริโภคเหล่านี้มีความต้องการอย่างมาก ในสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่มีการทำลายสิ่งแวดล้อม หรืออากาศพูดได้ว่า มีความเป็นธรรมชาติในกระบวนการผลิตสินค้าอื่นๆ

ตลาดใหม่จึงเป็นบริบทของสิ่งที่ การที่ผู้ผลิต จะขายสินค้าได้มาก จึงขึ้นอยู่กับระดับของความ สามารถในการตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้

บริโภคได้ อันเป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ผู้ผลิตจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เช่น สินค้า GMOs เป็นต้น ถ้าจะเข้าใจยกตัวอย่างของกรณีศึกษา ก็จะสามารถดูในเรื่องที่กำลังเป็นประเด็นร้อนอยู่ในขณะนี้ คือ เรื่องการแข่งขันฟุตบอลโลก

ตัวอย่างที่พิศวงอย่างหนึ่ง ก็คือ กรณีของ บริษัทที่ผลิตลูกฟุตบอลที่มีอยู่ช่วงหนึ่งที่ภาคเหนือ เชียงใหม่ ในกลุ่มของผู้ซื้อในประเทศแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกาว่า ลูกฟุตบอลที่ซื้อไปนั้นไม่ปลอดภัย โดยใส่แรงงานเด็ก จึงทำให้เกิดความกังวลที่มาก ก็จะทำให้เกิดการ boycott สินค้ากรณีนี้ขึ้น ทำให้บริษัทผู้ผลิตลูกฟุตบอลต้องรีบออกมาชี้แจงว่า สินค้า ไม่ได้ผลิตโดยใช้แรงงานเด็ก

กรณีของการ boycott เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาก ในต่างประเทศ แต่ในประเทศไทยยังไม่มีภาคไหน ทำอะไรแล้วเห็นว่าแล้วไม่ใช่อะไรที่ผู้บริโภคมีบทบาทอย่างมาก ในการบีบบังคับให้บริษัทต่างๆ

ทำตามความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งไม่ใช่ในเรื่อง ของมูลค่าใด หรือราคาเพียงอย่างเดียว เพราะผู้บริโภคก็ทราบดีอยู่แล้วว่าบริษัทจำเป็นต้องมีกำไร เพื่อความอยู่รอดของตัวเอง

แต่สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ คือ การที่ในกระบวนการผลิตสินค้าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อากาศ การสร้างความเป็นธรรมชาติให้กับสังคม แรงกดดันต่างๆที่เป็นสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ

หากแนวโน้มของความต้องการของผู้บริโภค เป็นเช่นนี้แล้วธุรกิจที่จะต้องรอดและมีกำไรก็ยังยืนอยู่ได้ ก็จำเป็นต้องทำอย่างอื่นที่จะต้องยอมรับกับเงื่อนไขทางด้าน สิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขทางด้านสังคม รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการประกอบกิจการ

ถ้าหากมองแล้ว ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องยาก หากผู้ซื้อทำเป็นสื่อ มีความโปร่งใสอย่างแท้จริง หากไม่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนแล้วจะยากที่จะขายสินค้าได้ยาว

ดร.สุวิทย์ เจริญทรัพย์
นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์
และสังคมศาสตร์